

VATAS-POSTI

Vatasten sukuseura ry

Jäsenlehti n:o 3, huhtikuu 2012

Ulla Sauran (5 vuotta) Prinsessa-piirros

Koveron tsasouna

Suvensaaren kirkko

Kannen kuvassa Tuupovaaran kirkko kesällä 2011. Kannen ja tämän sivun kuvat: Jukka Hirvonen
Lehtitiimi: Aino Kurvinen, Jukka Hirvonen, Anja Saura ja Kyösti Vatanen

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Kohti kesää ja sukujuhlaa

Talvi ei mennyt tavoittaan. Pitkästä syksystä huolimatta saatiin tasapuolisesti koko maahan lunta ja pakkasta runsain mitoin. Nyt olemme kuitenkin jo kesäajassa ja päivä on yötä pitempi. Toivottavasti talvenne on mennyt lumesta ja pakkasesta huolimatta, tai niiden vuoksi, hyvin.

Ainakin sukuamme tutkivien, varapuheenjohtaja Jukka Hirvosen ja Anja Sauran, talvi on ollut tuloksellinen. He ovat tehneet talven aikana käsittämättömän suuren määrän työtä sukumme juurien parissa. Heidän työnsä tuloksista saamme lukea lehdestämme.

Varsinkin tulevaisuuden suunnitelmissa olevan sukukirjan aikaansaamisen kannalta olisi erittäin tärkeää saada PERHETIETOLOMAKKEITA palautettuna heille. Vetoan Teihin kaikkiin, että ellei omanne, tai tutun sukulaisenne perhetietolomake ole tutkijoiden käytössä, toimisitte asian hyväksi tehokkaasti.

Tässä lehdessämme on monta mielenkiintoista juttua luettavaksi. Iisalmen Vatasista Lapissa juttu kannattaa varmasti lukea. Samoin vuodelta 1937 oleva ERÄS SUOJELUSKUNTA- JA LOTTAKOTI POHJOIS - KARJALASSA valottaa aikaa ennen talvisotaa.

Nuoren Vatasten sukuun kuuluvan taiteilema prinsessa pysäyttää katsomaan taiteilijan työtä. Sihteerimme olisi kovin kiitollinen nuorten tuotoksista tulevaisuudessakin.

Lehdestämme löytyy nyt kuvia Tuupovaarasta, kuten etusivulla oleva kuva Tuupovaaran kirkosta. Löytyy myös kuva Koveron tsasounasta ja Suvensaaren luonnossa olevasta kirkosta. Saari on Loitimon järvessä, mutta sinne pääsee nykyisin kävelemällä ja kuivin jaloin. Saarella sijaitsee myös vanha hautausmaa, jonka multiin on kätkeyty monta sukuumme kuuluvaa henkilöä.

Kerrotaan myös elokuun 4. päivä pidettävästä sukujuhlastamme ja vuosikokouksesta Tuupovaarassa. Kokouksessa on varmasti mielenkiintoista kuulla se, miten uusi sukuseuramme toiminta on lähtenyt liikkeelle ja mitä on saatu aikaan. Tulemalla kuuntelemaan toimintakertomusta, asia selviää. Laittakaa päivä jo nyt kalenteriinne, ettei sille kohtaa osu muuta menoa. Pääsette mukaan juhlaan, jonka hyväksi valittu työryhmä on tehnyt paljon työtä.

Haluan toivottaa Teille kaikille oikein hyvää kevättä ja kesää. Tavataan viimeistään Tuupovaarassa elokuussa.

Kyösti Vatanen
Uskali

"IISALMEN VATASIA" LAPISSA

"Lappalaisella on omat kompassinsa ja mittansa. Kairassa hän on joka paikassa kotonaan, eikä hän eksy. Mutta jos pyydät häntä näyttämään jotakin määrättyä suuntaa, vain harvoin siitä hyödyt. Ja jos kysyt matkan pituutta, voit saada vastaukseksi: Naa, jos on hyvä keli, ei ole pitkästi, jos keli on huonompi, on matka pitempi ja jos keli on oikein huono, matka on kyllä pitkä". Näillä A. E. Järvisen kertomuksen sanoilla voisi kuvailla myös kotitilamme Honkamukan sijaintia. Honkamukka sijaitsee Värriöjoen pohjoispuolella reilut 20 kilometriä Savukosken kunnan Martinkylästä koilliseen. Tila muodostui v. 1923, kun Iisalmen maaseurakunnasta pohjoiseen muuttanut Antti Pekanpoika Vatanen (s. 1870) osti valtiolta 347 ha maa- ja metsätalousmaata viljelytarkoitukseen. Tila sijaitsi keskellä asumaton korpea. Lähimpään naapuriin oli 7 kilometriä eikä tilalle ollut edes kunnan

hevostietä. Oikea maantie, jota pitkin pääsee autolla pihalle, saatiin vasta 1970-luvun alussa.

Antti Vatanen syntyi Iisalmen Haajaisissa, jossa oli talon renkinä. Kun pohjoisen suurilta savotoilta kantautui tietoja hyvistä tienestimahdollisuuksista, Antti - monen muun savolaisen rengin tai torpparin tapaan - suuntasi kulkunsa Lapin perukoille vauraamman elämän toivossa. Jukka Hirvosen tutkimuksista on käynyt ilmi, että aluksi Antti tuli Rovaniemen seudulle, jossa tapasi Briitta Kaisa Kiviniemen. Nuoret hakivat kuulutukset ja heille syntyi tytär Saima Valpuri 21.7.1898. Yhteiselämään tuli kuitenkin säröjä ja pariskunnan tiet erosivat. Saima Valpurin nuori elämä päättyi traagisesti v. 1919, kun jänismetsällä olleen Rovaniemen nimismiehen ase laukesi sitä puhdistettaessa ja luoti osui kuolettavasti Suorsan talossa piikana toimineeseen Saimaan. Antti matkasi yhä

Antti Vatanen kuvassa vasemmalla ja poikansa Nestori oikealla. Kuva otettu Savukoskella.

pohjoisemmaksi ja muutto Sodankylän seurakuntaan kirjattiin tapahtuneeksi v. 1904. Pian hän löysi Lapista myös puolison, Hilda Kustaava Nousun. Perheeseen syntyivät lapset Lyydi (1906) ja Nestori (1908).

Ei Antin elämä pohjoisessa helppoa ollut. Tila oli raivattava tyhjästä metsän keskelle. Toki metsästä sai riistaa ja Värriöjoesta kalaa, mutta elämä savotoilla oli raakaa työtä. Elämässä oli myös paljon epävarmuutta. Savukosken kairassa tapahtui noihin aikoihin jopa koko valtakuntaa koskeneita suuria mullistuksia, kun Värriön savotoilta lähti liikkeelle v. 1922 Jahvetti Moilasan johtamana läskikapinaksi kutsuttu työväestön kapina. Kapinan laannuttamisen seurausta oli, että valtiolta näki tarpeelliseksi perustaa rajavartiolaitoksen pohjoisimpaan Suomeen.

Elämää rajaseudulla koetteli 1930-luvun lama sekä sota-aika ja erityisesti partisaanien tekemät iskut. Vatasessa ja naapuritalossa Ikäheimossa oli sotilaspartioita, jotka pyrkivät turvaamaan siviilien elämää. Sotilaita oli kuitenkin vähän eikä kaikkia kyliä ja taloja pystytty suojelemaan, vaan tuhoisia hyökkäyksiä tehtiin mm. Seitajärvelle ja Lokkaan. Pelko oli läsnä arjen askareissa.

Antti jäi leskeksi. Uusi puoliso Iida löytyi naapurista Ikäheimon talosta. Ikäheimot olivat Vatasten tavoin alunperin savolaisia. Hauska sattuma on, että myös Nestori-pojan ensimmäinen vaimo oli samasta Ikäheimojen sisarusparvesta: siis isällä ja pojalla oli siskokset puolisoina. Antille ja Idalle syntyi 2 tytärtä.

Antti oli hyvä käsistään. Häneltä syntyivät niin veneet, kehdot kuin huonekalutkin. Antilla oli muhkeat mursuviikset ja hän tykkäsi veisata. Kun ääni oli komea ja kantava, veisuusta pääsivät osallisiksi myös talon muut asukkaat. Pojanpoikaa Kaukoakin Antti ehti kehdossa liekutella, ennen kuin nukkui pois v. 1952.

Rakentaessaan taloa Honkamukan tilalle, Antti hankki rakennustarpeita, ikkunoita ja lautaa velaksi tutulta mieheltä. Maksulla ei pitänyt olla kiirettä - näin Antille uskoteltiin, mutta kun talo valmistui, velkoja halusikin rahat heti. Tarina kertoo, että metsätyönjohtaja Jarl Sundqvist eli "Sunkku", olisi lähettänyt Rovaniemeltä hevoskyydillä rahat velan maksua varten. Rahakyyti viivästyi eikä nimismies suostunut lykkäämään huutokauppaa ja niinpä tila myytiin vain 24.000 markan veloista pakkohuutokaupalla. Huutokaupassa talon mukana menivät myös Nestori-pojan käsityökalut ja ruuvipenkit. Tästä aiheutui isän ja pojan välille eripuraa.

Antin kädentaidot periytyivät myös Nestorille. Nestori oli käynyt maamieskoulun ja teki elinaikanaan pari sataa jokivenettä sekä kylän naisväelle tilauksesta väävitarpeita, sukkuloita ja käpyjä sekä huonekaluja. Nestorilla oli tapana aina metsässä kulkiessaan katsella "puita väärii" eli löytyisikö sopivia käyriä venetarpeiksi. Nestori haavoittui sodassa vaikeasti ja menetti toisesta kädestään kaksi sormea. Hänelle myönnettiin sodan 1941 - 1945 muistomitali. Sotilasarvoltaan hän oli korpraali.

Nestori lomalla sotaväestä v. 1928

Nestorin ja Ada Ikäheimon perheeseen syntyi kolme lasta: Veikko 1930, Raimo 1933 ja Inkeri 1935. Ada sairastui vaikeasti ja menehtyi vain 30-vuotiaana. Lapset jäivät isän hoidettavaksi. Kun isä oli paljon poissa kotoa savotoilla ja leveranssihommissa, lapset sijoitettiin sukulaisperheisiin, kuka minnekin.

Ada Vatanen lastensa Veikon, Raimon ja Inkerin kanssa v. 1936

Haavoittuneita Kaunialan sotavammassairaalsaa. Nestori Vatanen ylärivissä vasemmalla

Veikko kasvoi nuoruusvuotensa Ikäheimon perheessä ja sai siellä hyvän huolenpidon. Talon nuori isäntä, kuuluisa karhunkaataja Ikä-Alpi (Albert Ikäheimo) opetti Veikolle pienpetojen pyydystämistä, karhunhiihtoa ja kalastuksen niksejä. Veikosta tulikin taitava metsästäjä ja luonnossa liikkuja. Metsän ja luonnon ihmeet olivat hänen elämänsä tärkein asia rankan metsurin työn vastapainona. Veikko eli perheettömänä ja asui isänsä kanssa Honkamukassa isän kuolemaan v. 1997 asti. Tämän jälkeen hän asui ensin Martilla ja myöhemmin Savukosken kirkonkylällä. Viimeisenä elinvuotenaan hän muutti veljensä Kaukon perheeseen ja kuoli Rovaniemellä

marraskuussa 2010 vähän ennen 80-vuotispäiväänsä.

Mainittakoon tässä yhteydessä, että kirjailija Arto Paasilinnan esikoisteos kertoo juuri em. karhunkaataja Ikä-Alpista. Paasilinnan ensimmäinen vaimo oli Martinkylästä, joten kirjailija on viettänyt aikaa samoilla selkosilla. Liekö Paasilinnan myöhemmän romaanin "Jäniksen Vuosi" päähenkilön Vatasen nimi tullut Ikäheimon naapurista, mene ja tiedä. Karhunkaatajasta kertovassa kirjassa mainitaan kuitenkin myös Antti Vatasen ja Ikä-Alpin yhteisestä retkestä, jossa Ikä-Alpi huijasi Anttia syömään karhunlihaa.

Raimo teki aluksi metsätöitä savotoilla ja työskenteli sittemmin Kemijärvellä sellutehtaalla. 1960-luvun työttömyyskauden uhatessa Raimo muutti perheineen Ruotsiin ja sai töitä Saabin tehtailta Trollhättanissa. Ruotsista tuli perheelle uusi kotimaa. Raimolle ja puolisolleen Ritvalle (os. Luusua) syntyi 4 lasta, joista ensimmäinen tyttövauva menehtyi heti syntyessään. Ruotsiin äidin ja isän matkassa muuttivat Marja-Liisa, Tuula Pauliina ja Juha. Kun lapset kävivät koulut Ruotsissa ja puolisetkin löytyivät sieltä, oli selvää, ettei Suomeen muuttoa edes harkittu. Uusi kotimaa oli siellä, missä perhe ja lapset olivat. Sittemmin Saabin tehdas ajautui konkurssiin ja Trollhättanin kaupunki menetti tuhansia työpaikkoja. Ritva Vatanen menehtyi vaikeaan sairauteen kesällä 2011.

Värriöjen lohisaalista. Veikko Vatanen kuvassa oikealla

Nestori oikealla joskus 40-luvulla

Inkeri teki päivätyönsä Rovaniemellä SKDL:n piiritoimiston toimistonhoitajana. Hän avioitui rovaniemeläisen Martti Fagerströmin kanssa. Puolisoilla ei ole yhteisiä lapsia. Inkeri jäi leskeksi joitakin vuosia sitten.

Nestori solmi toisen avioliittonsa lesken Laila Alfhilda Kalliskodan (ent. Alatalo) kanssa. Tästä liitosta heille syntyi poika Kauko (1949).

Pitkät ajat mukaan lukien sotien välinen aika Honkamukan tila oli kokonaan hoitamatta, kunnes 1950-luvun taitteessa Nestorille yhdessä puolisonsa Lailan kanssa tarjoutui mahdollisuus hankkia vanha kotitila valtiolta maanhankintalain mukaiseksi tilaksi. Nestori raivasi lisää peltoja, kasvatti lehmiä ja lampaita ja rakensi vanhan pirtin tilalle uuden komean hirsitalon talourakennuksineen. Ja korjattavaa riitti! 2.4.1949 Lapin maatalousseuran asutustoimikunnan sekä Nestori ja Laila Vatasen kesken allekirjoitetun tilan hallintasopimuksen mukaan tilalla oli ennestään vanhoja rakennuksia: *"asuinrakennus, täysin rappiolla; kotieläinrakennus, täysin rappiolla; sauna, rappiolla; aittarakennus, venevaja, niittylatoja 4 kpl"*. Ensimmäisen hallintavuoden aikana Vatasten tuli purkaa vanha asuinrakennus ja rakentaa uusi sekä raivattava peltoa kivennäismaalle 0,10 ha. Toisena vuonna vanha karjarakennus tuli purkaa sekä rakentaa tilalle uusi. Lisäksi peltoa oli raivattava 0,10 ha. Kolmantena vuonna piti

kunnostaa sauna ja kaivaa kaivo jne. Lujalla työllä hallintasopimuksen kaikki ehdot täytettiin ja myös laina valtiokonttorille tuli maksettua takaisin. Tunnustuksena ahertamisesta pariskunnalle myönnettiin 26.6.1957 Koti-Säätiön kunniakirja esimerkillisestä tilan hoidosta.

Nestori oli isänsä tapaan musikaalinen ja soitteli "maniskaa" eli mandoliinia. Nestori oli hiljainen myhäilijä. Hän oli vastakohta Laila-vaimon vilkkaalle ja puheliaalle olemukselle. Inkeri-tytär kertoi tästä osuvan esimerkin: Honkamukan uusi päärakennus oli juuri valmistunut ja Nestori-isä sekä Raimo-veli lähtivät veneellä sauvomaan Martinkylästä kohti kotia. Inkeri lähetettiin kuljettamaan lehmää, jotta perillä saadaan tuoretta maitoa. Reitti oli tuttu. Kuljettiin metsään hakattuja linjoja pitkin ja Silmähaudasta eteenpäin tienreikää pitkin. Pikku hiljaa lehmä alkoi kuitenkin johdattaa Inkeriä pois suunnitellulta reitiltä. Aikaa kului ja Inkeri hätäytyi: missä me oikein olemme, nyt pitäisi olla jo kotona. Inkeri oli kulkenut lehmän kanssa lähelle Kakkisen suunnassa olevia Hukka-aavan niittyjä ja niiden ladot nähtyään Inkeri lopulta huomasi lehmän vetäneen häntä nenästä. Pian tie kotiin löytyikin. Matkalle tuhrautui kuitenkin päivä ja seuraava yö. Tällä välin isä oli jo huolestunut ja lähtenyt etsimään tytärtä ja Mansikkia. Myös pari sotilasta oli hälytetty etsintään. Kun Nestori viimein tapasi kotiin palavan Inkerin, hän ei torunut eikä ihmetellyt syitä viivästymiseen. Kysyi vain: "Ilypsitkö lehmän?"

Nestori ja Laila Vatanen, kuva 1960-luvulta

Pitkien välimatkojen ja vaikeiden kulkuyhteyksien vuoksi nuorimmainen Kauko joutui lähtemään kotoaan jo 7-vuotiaana. Hän asui kansakouluajan Martilla sisarensa Mirjamin hoivissa ja myöhemmin keskikoulun ja lukion aikana vuokra-kortteerissa Kemijärvellä. (Mirjami-sisar on Laila-äidin ensimmäisestä avioliitosta Kaarlo Kalliskodan kanssa. Lailalla oli yhteensä 8 lasta Kalliskodan kanssa sekä Kauko-poika Nestori Vatasen kanssa). Ikävä äitiä ja isää oli kova ja lomille kotiin pääsi vain kesällä ja jouluna. Vanhemmat kannustivat poikaa kuitenkin lukemaan ja hankkimaan ammatin. Kokemuksesta he tiesivät, että leipä Honkamukan tilalla on tiukassa.

Venelastillinen Lapin kultaa hilloja. Kaukon, Veikon ja Mervin marjasaalis Venehaaran korvesta kesällä 1972

Nuoren parin onnea v. 1972. Kauko ja Mervi viettävät rubiinihätitään juhannuksena 2012

Kauko ja vaimonsa Mervi (os. Ollikainen) muuttivat 1970-luvun alussa Lapista etelään opiskelujen ja työn vuoksi. Saksan Stuttgartissa vietetty vuosi 1980 - 1981 oli antoisa, mutta avasi myös silmät huomaamaan, mikä merkitys kotiseudulla meille oli. Pian Saksan-reissun jälkeen Kauko saikin työpaikan teleinsinöörinä Rovaniemeltä Kemijoki Oy:stä, joten perhe muutti takaisin kotikonnuilleen. Kaukolla ja Mervillä on 4 lasta: Marko (1974), Mikko (1978), Matti (1982) ja Jussi (1984). Kaikki lapset asuvat Rovaniemellä. Lapsenlapsia on viisi.

Mikon ja Mian häät 11.11.11. Kuvassa Kaukon pojat vas. Jussi, Marko, hääpari Mikko ja Mia ja oikealla Matti

Erämaatalo Honkamukka on ollut vuosien saatossa monen kulkijan yöpaikka. Oli tavallista, että aamulla muurinkyljestä saattoi tavata useammankin poromiehen tai kairankulkijan lämmittelemästä. Laila-mummo keitti kahvit ja tarjosi särvintä kulkijoille. Hänen tapanaan oli sanoa, ettei kulkijalla voi niin kiire olla, ettei ehdi kahvikupposta juomaan ja vaihtamaan kuulumisia.

Honkamukan talo Värriöjoen törmällä

Alussa siteeraamani A. E. Järvinen vieraili talossa useamman kerran. Laila-mummon kerrotaan sanoneen Järvisen tultua pirttiin, että nyt sieltä tulikin semmoinen vieras, jonka kuullen ei uskalla puhua mitään, se panee pian kaikki puheet kirjoihin. Huumoriahan tuo tietysti oli, eikä puhelias Laila olisi malttanut hiljaa ollakaan. Hän tuli hyvin toimeen kaikkien ihmisten kanssa, jopa ulkomaalaisten. Kävipä kerran nimittäin niin, että Lapissa vaeltamassa ollut saksalaisturistien ryhmä jäi yöksi Vatasen pirttiin. Laila-mummo touhusi vieraanvaraisena kuten aina. Vaikka yhteistä kieltä ei ollut, käsillä ja eleillä tultiin mukavasti toimeen. Saksalaiset ihastuivat Lailaan, ja vierailivat Honkamukassa toistamiseen, kirjoittivat kirjeitä ja kutsuivat silloin 15-vuotiaan Kaukon vierailulle Müncheniin kesälomalla. Vierailu toteutuikin v. 1967.

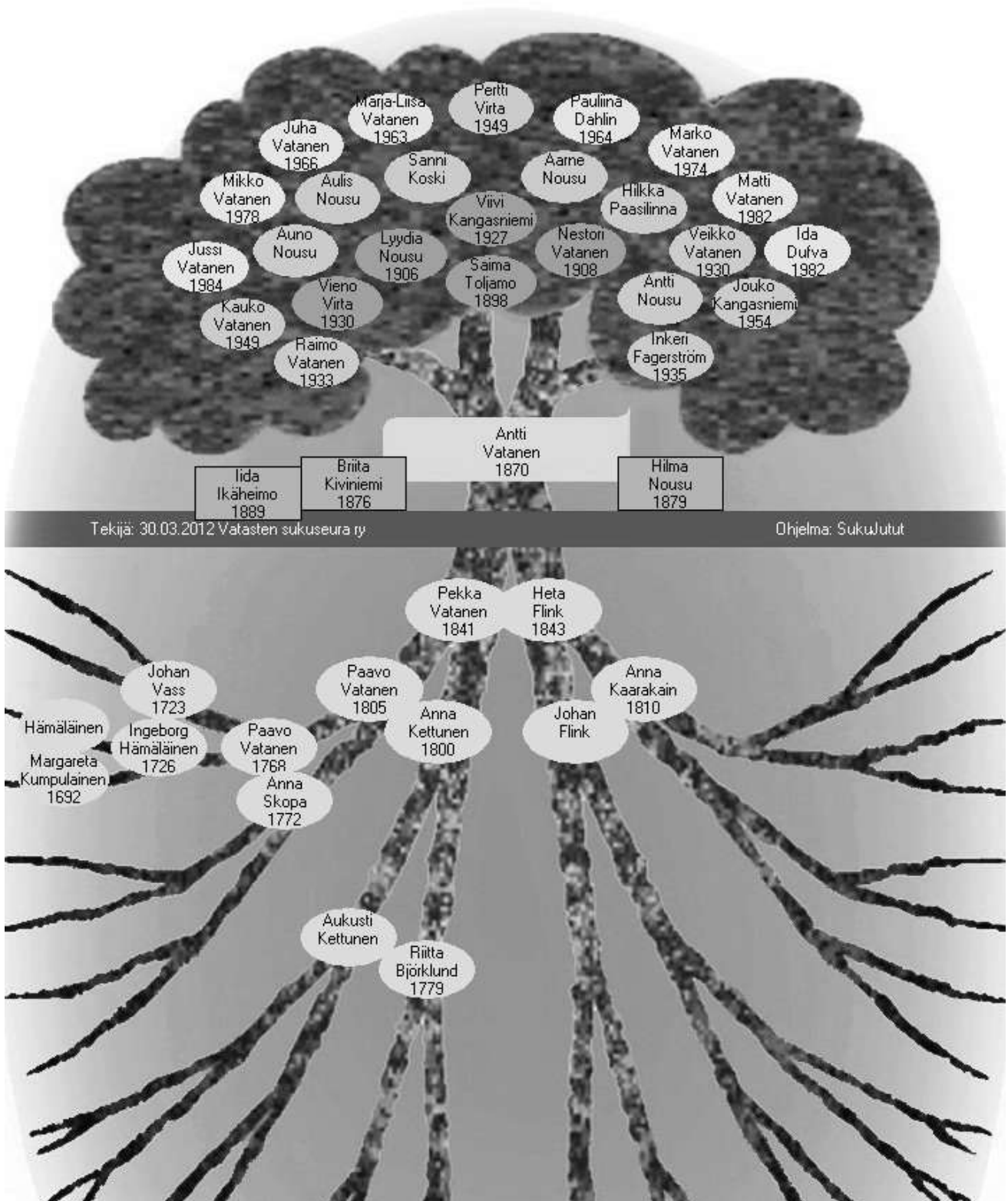

Saksalaisturisteja Honkamukassa Lailan ja Nestorin vieraana

Ajat ovat muuttuneet. Nyt kun tie Honkamukkaan on kunnossa ja jatkuu ylävirtaan aina Värriöjoen latvoille asti, pirttiin poikkeaa vain harva kulkija. Eikä alavirtaan laskettelevia venekuntiakaan näy kuin yksittäisiä silloin tällöin. Turistit suuntaavat mieluummin tunturikeskuksiin kuin aitoihin erämaihin. Meille Honkamukka on kuitenkin rauhoittumisen ja levon tyysija. On mukavaa tulla kaupungin hälinästä omille kotikonnuille lataamaan akkuja ja nauttimaan luonnosta ja sen antimista. Tuntuu hyvältä ajatella, että jatkamme sukumme historiaa pitämällä huolen Antti-ukin ja Nestori-isän työn tuloksista.

Mukavaa olisi tietää, mitä kuuluu Antti Vatasen sisaruksien jälkeläisille: missä päin maailmaa heitä on ja mitä touhuavat? Ilahduimme kovasti, kun löysimme v. 2010 syksyllä netistä Vatasen sukuseuran kotisivut. Kun rohkeasti otimme yhteyttä ensin Anja Suraan ja myöhemmin Jukka Hirvoseen ja Aino Kurviseen, saimme heiltä sydämellisen vastaanoton kuin sukulaisilta ikään. Nyt Jukka on jo tehnyt sukutauluja Antin esi-isistä monta polvea taaksepäin. Toivottavasti Vatasen sukuseuran myötä Lapin Vatasille löytyy vielä elossa olevia sukulaisia muualta Suomesta. Toivotamme menestystä sukututkijoille vaativaan työhön.

Kauko ja Mervi Vatanen
ROVANIEMI

Iisalmen Vatasia Lapissa. Sukupuun keskushenkilönä on 1870 syntynyt Antti Vatanen, Kauko Vatasen isoisä. Kantaisä Johanin sukunimi on sukupuussa Vass, kuten se on kirkonkirjoissa. Johan oli sotilas ja Ruotsin armeija antoi kaikille sotilailleen lyhyet ruotsinkieliset nimet, jotta upseerien olisi helpompi kutsua heitä.

Kuulumisia sukututkimuksesta

Tutkittavien sukuhaarojen määrä on kasvanut edellisen Vatas-postin ilmestymisen jälkeen. Tuupovaaran, Kiihtelysvaaran, Tohmajärven, Iisalmen (Lapin Vataset, Kääriänsaaren Vataset) ja Kerimäen eri sukuhaarojen lisäksi taulukoosteita on nyt myös Karttulan, Rautavaaran ja Pielisjärvi-Lieksan Vatasista sekä Kostamuksen Vatasista. Tutkimuksen edistyminen perustuu sata vuotta vanhempien kirkonkirjatietojen tutkimisen lisäksi erilaisiin yhteydenottoihin: sähköpostit, kirjeet / perhetietolomakkeet ja puhelut. Kiitos niistä! Koko ajan toivomme, että toistaiseksi erillisille sukuhaaroille löytyisi yhdistäviä linkkejä.

Kostamuksen Vatasten tutkimiseen saimme kimmokkeen Maura Vatasesta. Marraskuussa Anja kuuli tämän nimen sattumalta radiosta, jossa esitettiin vanhoja haastattelunpätkiä, mm. ”Vienan Karjalassa. Matkoja menneeseen Suomeen”. Ohjelmaan sisältyi osuus, jossa toimittaja Anja Saastamoinen haastatteli Mauraa vuonna 1959.

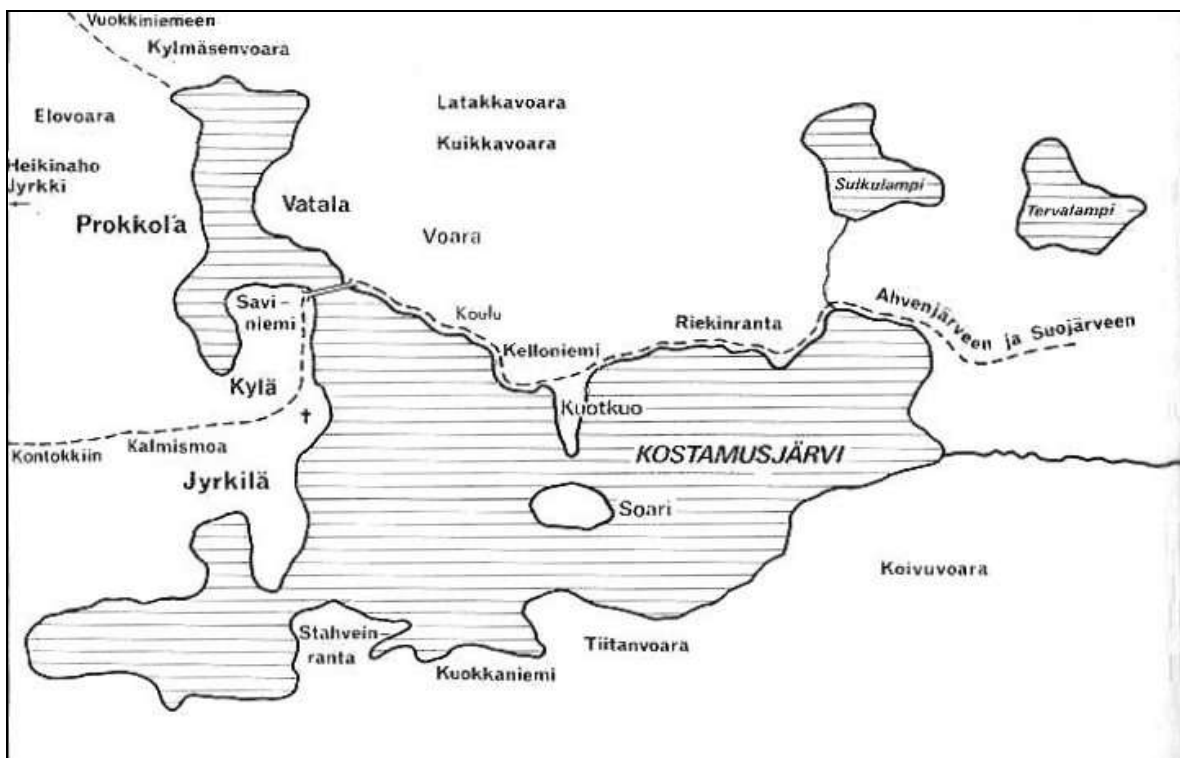
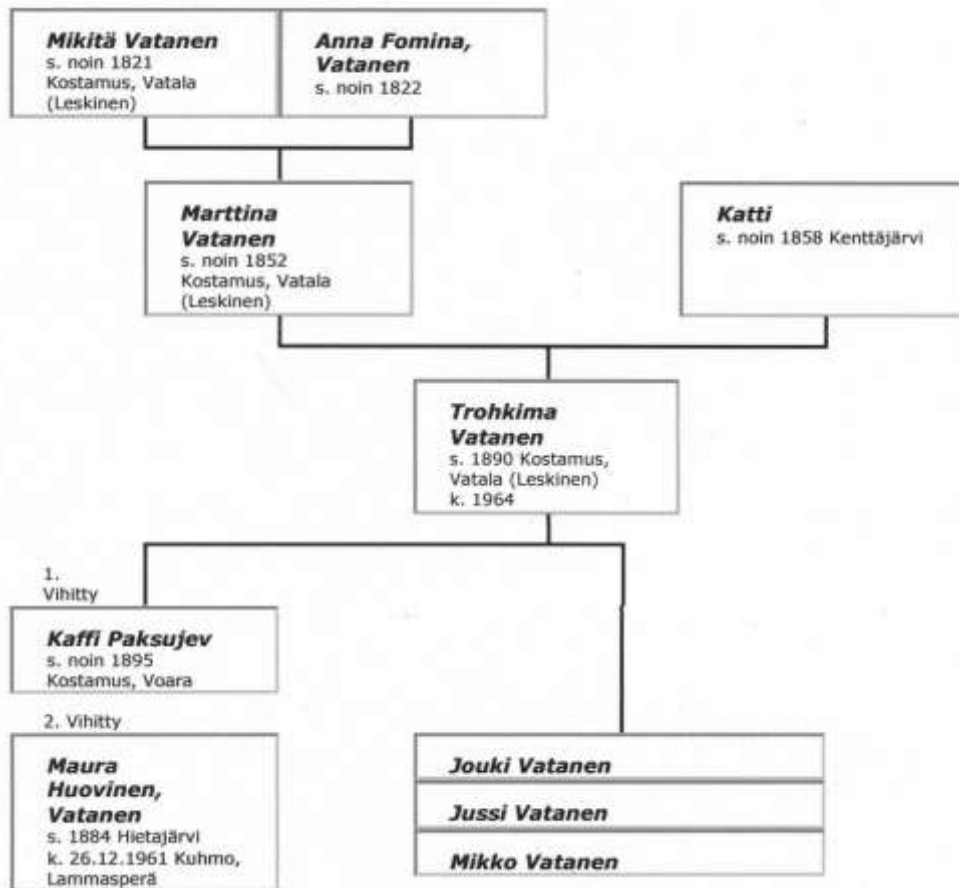
Maura oli paennut kolmen lapsensa kanssa Vienan-Karjalasta v. 1920 Suomen puolelle nälkää pakoon. Maura oli saanut myös tietoonsa, että hänen Petroskoissa vankilassa ollut miehensä oli paennut ja päässyt Kuhmoon. Maura lähti puolen yön aikaan Suomen rajaa kohti mukanaan kontti, jossa hän kantoi vuorotellen kahta ”toisella vuuvella” olevaa lasta, Jouki-tyttöä ja Jussi-poikaa. Kolmas lapsi, Mikko, oli viisi vuotta täyttänyt. Pakolaiset pääsivät onnellisesti rajan yli Suomen puolelle Kuivajärvelle Domna Huovisen taloon, jonne oli kotipaikalta matkaa n. 50 km.

Maura Vatanen esiintyy myös Otto Siljanderin monisteessa vuodelta 1961 (sivu 13): ”Tätä kirjoittaessa sattui silmään erään viikkolehden uutinen, jossa kerrotaan seuraavaa: Kuhmon Lammasperässä 15 kilometrin päässä kirkonkylästä asuvat alunperin Vienan-Karjalasta saapuneet Vataset pientä peltotilkkuaan viljellen. Eräs kansanperinteiden kerääjä on keksinyt talon 78-vuotiaassa Maura-emännässä erinomaiset runonlaulajan kyvyt ja viime aikoina ovat monet turistit pistäytyneet hänen luonaan kuulemassa kauniilla vienankarjalaismurteella esitettyjä runolauluja...”

Vuokkiniemi-seura ry:n verkkosivuilta löytyy paljon ”valmista tietoa” vienalaisista suvuista. Vatanen, Vadojev, Vadajev –suvuista on kaksi osaa: Kostamus Vatanen / Vadajev Osa 1 ja Kostamus Vatanen Osa 2. Osasta 2 löytyy myös Maura Vatanen: Maura Nihvontytär Huovinen, s. 1884 Hietajärvi, k. 1961, puoliso Trohkima Marttinanpoika Vatanen, s. 1890 Kostamus, Vatala, k. 1964.

Seuraavassa otteita em. verkkosivuilta: Vatanen on vanha savo-karjalainen ortodoksinimi, joka on kirjattu 1500-luvulta lähtien myös esim. Kainuussa. ... Kostamuksessa 1800-luvulla eläneistä suvuista Vataset ... asettuivat kylään jo ennen vuotta 1679. ... muistitiedon mukaan Kostamuksen Vataset olivat lähtöisin Iisalimesta. Tavinsalmen hallintopitäjän Savilahden neljänneksestä, johon myös Iisalmi kuului, mainitaan vuonna 1614 Vatasen ruokakunta. Sukunimi puuttuu Tavinsalmen asukasluettelosta vuodelta 1562, joten Vatasten voidaan olettaa saapuneen Iisalmelle 1500-luvun jälkipuoliskolla tai aivan 1600-luvun alussa.

Anja Saura
Jukka Hirvonen

Karttapiirros on kirjasta Vienan kylä kiertämässä, sivu 206
(Pertti Virtaranta 1978, Kirjayhtymä)

Muistoja menneiltä ajoilta!

Sukuseura haluaa kerätä ja tallentaa Vatasten sukujen kuvia, tapahtumia, tarinoita - yleensä kaikenlaista perinnetietoa tulevia sukukirjoja ja tulevia sukupolvia varten.

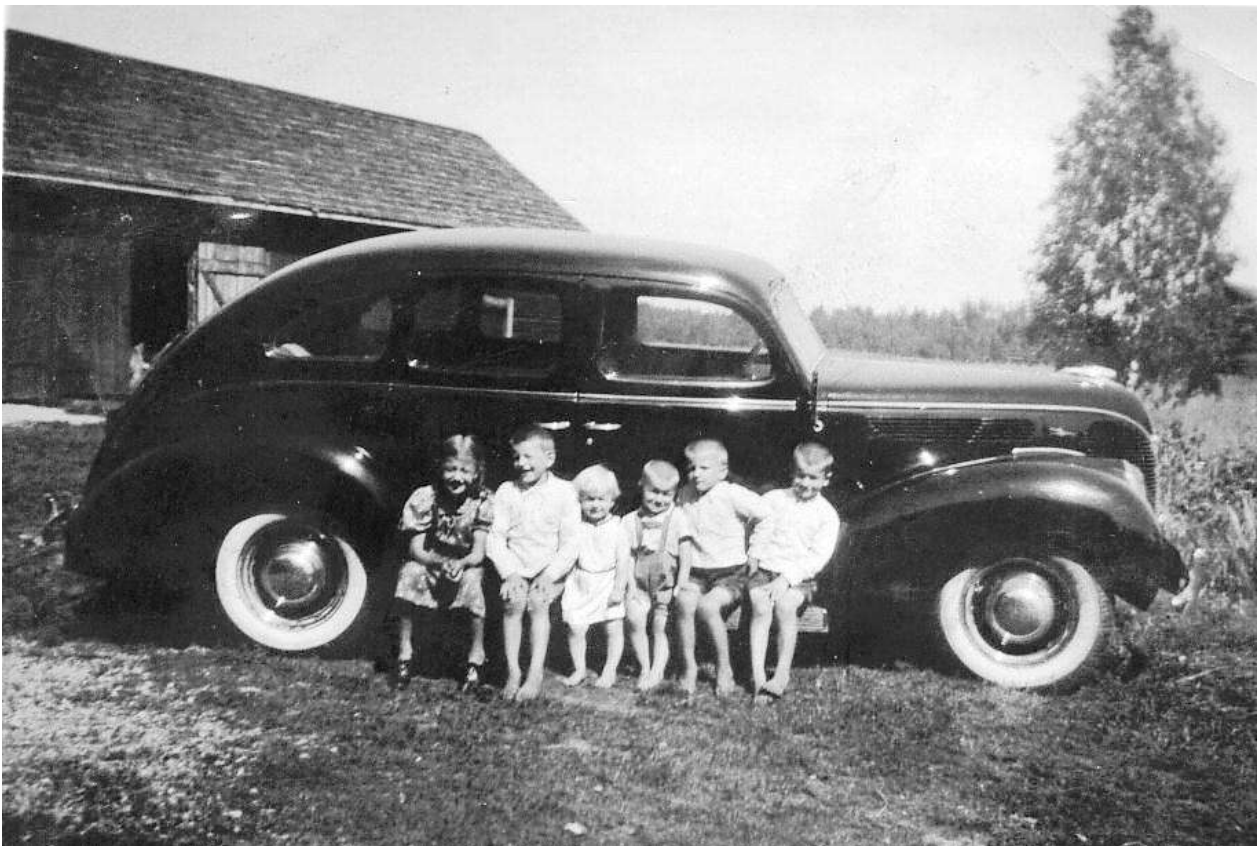
Voit lähettää materiaalia Jukka Hirvoselle arkistoitavaksi. Laita mukaan yhteystietosi – varmaan haluat alkuperäiset takaisin.

Mainitse myös, JOS et halua niitä julkaistavaksi esim. Vatas-postissa!

Antti Vatanen sai Jänisjoesta hauenvonkaleen.

Kuva on julkaistu vähän rajattuna 8.5.1968
Karjalan Maa -lehdessä

Kuvasta on tunnistettu Seppo Vatanen (toinen oikealta) ja Jukka Vatanen (kolmas oikealta).

Kuva on otettu luultavasti Tohmajärven Riikolan Vatalassa.

Tunnistatko sinä lukija kuvan henkilöitä?

Kuvan omistaa Pirjo Eklund

LOTTA-SVÄRD lehti n:o 18 vuodelta 1937

Eräs suojeluskunta- ja lottakoti Pohjois-Karjalassa

Voimme ilolla todeta, että maanpuolustus-aate on jo syvästi päässyt vaikuttamaan Suomen koteihin. Moniaalla ovat meillä jo perheiden kaikki jäsenet, vanhemmat ja lapset, liittyneet maanpuolustusjärjestöihin, suojeluskuntiin ja lottiin. Suomen kodit muodostavat vähitellen vapaaehtoisen suojeluvartion tälle maalle – turvallista on ajatella, että niin on – turvallista ja mieltä lämmittävää. Eräänä tällaisena suojeluskunta-aatteen elähdyttämänä kotina esitämme tässä sanoin ja kuvin maanviljelijä *Pekka Vatasen* ja *Anna Maria Vatasen* os. *Könönen* kodin Konnunniemen Tuupovaaralta Pohjois-Karjalassa.

Konnunniemi, joka alkuaan oli Vatasen päätilan karjatilana ja jonne nuoret Vataset 35 vuotta sitten muuttivat, sijaitsee 5 km:n päässä Tuupovaaran kirkon-kylästä. Nuoren isäntä-väen voimin ja tarmoin kohosi Konnunniemellä pian yhden asuttavan tupahuoneen käsittävästä rakennuksesta talo, jossa oli kylliksi tilaa vuodelta kasvavalle lapsijoukollekin, nousi muitakin rakennuksia. Mutta laajenipa myöskin viljelys ympärillä ja kasvoi karja huolellisessa hoidossa. Elämä alkoi sykkiä syrjäisessä seudussa, oli työtä ja touhua, talonväen lisäksi oli rakennustöiden takia pidettävä runsaasti vierastakin väkeä.

Uutteruudella mentiin eteenpäin, ja lapsetkin toinen toisensa jälkeen tulivat kouluikään. Koulu-kaupunki, Joensuu, oli kuuden peninkulman päässä, sinne oli hevoskyydillä ajettava. Lapsilleen oli isä antanut ohjeen, että nämä saivat käydä koulua niin paljon ja niin pitkälle kuin tahtoivat, koti ei panisi estettä mihinkään suuntaan, ei pakottaisi. Niin sitten kävi, että

Konnunniemi juhannuksena

Jokapäiväinen ilmiö olikin, että talossa kohoavan kahden leipätaikin lisäksi kolmas sellainen kohosi talon tarvetta varten myös naapurissa. Kysyttiin siinä talon emännältä paljon, häneltä joka joutui antamaan elämän kahdelletoista lapsellekin, niistä kaksoset joukossa.

Konnunniemen isäntä Pekka Vatanen ja hänen kolme poikaansa

Uutteruudella mentiin eteenpäin, ja lapsetkin toinen toisensa jälkeen tulivat kouluikään. Koulu-kaupunki, Joensuu, oli kuuden peninkulman päässä, sinne oli hevoskyydillä ajettava. Lapsilleen oli isä antanut ohjeen, että nämä saivat käydä koulua niin paljon ja niin pitkälle kuin tahtoivat, koti ei panisi estettä mihinkään suuntaan, ei pakottaisi. Niin sitten kävi, että

Vatasen lapset koulujakin kävivät, mutta kodin vankka maanviljelyshenki on kuitenkin päässyt voitolle. Perheen kolmesta pojasta on tullut maanviljelijöitä ja tyttäriinkin on kodin "maahenki" vaikuttanut niin, että he, mille elämän toimialoille ovat joutuneetkin, yhä pitävät maanviljelemistä korkeana ihmistyönä ja ovat

Emäntä Vatanen oman perheensä lottaryhmän, miniäin ja tyttären tyttären, keskellä

tämän kunnioituksensa maanviljelykseen juurruttaneet lapsiinsakin. Vatasten kymmenelle elossa olevalle lapselle on käynyt selväksi, että samalla kuin maa ottaa ihmiseltä hänen sitkeintä voimaansa, se samalla antaa takaisin runsain mitoin väkevyyttä, joka auttaa ja kannustaa elämän monivaiheisessa vaelluksessa.

Tuupovaaran lottia kurseilla. Edessä p. osaston puheenjohtaja, emäntä Vatanen

Työnteko on kirjoittamattomana lakina Konnuniemen tilalla ja sitä noudattavat ilomielin siellä loma-aikojaan viettävät lapset ja lapsenlapsetkin.

Tuupovaaran pitäjä, joka ei suinkaan kuulu maamme valtaapaikkoihin, on vankkaa suojeluskuntaseutua. Pitäjä on ollut viime aikoihin asti vahvasti vasemmistolainen, mutta ne paikkakunnan asukkaat ja perheet, jotka kuuluvat isänmaalliseen kansanainekseemme, ovat aatteelleen uskollisia ehyesti ja tinkimättömästi.

Konnuniemen isäntäväki 40-vuotishääpäivänään viime kesänä

Kun ollaan lottia ja suojeluskuntalaisia, ollaan sitä täydestä sydäimestä. Matkojen pituus sekä muut hankaluudet ja esteet eivät merkitse mitään silloin kun lotta- ja suojeluskuntatyö on kysymyksessä. Niin voikin emäntä Vatanen, joka toistakymmentä vuotta on ollut Tuupovaaran lottien puheenjohtajana, tyydytyksellä havaita, että hänen ympärillään on joukko naisia, joille isänmaan puolustuskutsu on selvinnyt yhtä velvoittavana kuin hänen omille lapsilleenkin, jotka kaikki ovat innokasta suojeluskuntaväkeä, -jälkipolvikin on jo mukana suojeluskuntain ja lottien riveissä, mikäli ikä myöten antaa. Emäntä Vatanen, joka on Niittylahden kansanopiston ensimmäisen vuosikurssin oppilaita, on kotitöiden annettua hänelle enemmän aikaa kohdistanut aatteelliset harrastuksensa, joille kansanopistossa annettiin kaunis kylvö, johtamaansa lottatyöhön. Nyt kun lapsiparvi ei enää

ole kutsumassa äitiä eikä talokaan joka askareessaan kaipaa emäntää, on ollut tilaisuutta harrastaa isänmaan yhteisiä asioita. Ja samoin kuin Konnunniemen emäntä on isäntä Vatanenkin ensimmäisiä maamme vapaaehtoisen puolustustyön tekijöitä. Konnunniemen isäntäväki katsoo yksinkertaisesti, että maan puolustaminen kuuluu heille, niin kuin se kuuluu kaikille muillekin, sekä Tuupovaaralla että kaikkialla Suomenmaassa. Ja taitaa olla, että Tuupovaaralla yleensäkin ajatellaan niin, koska esim. sikäläisen lottien sihteerinkin, neiti Ronkaisen, kotiväki kaikki kuuluvat olevan suojeluskuntalaisia ja lottia, sekä lisäksi monet muut kodit siellä. Lotta-atteen voimakkuutta Tuupovaaralla todistaa sekin, että lotat kohdakkoin tulevat seurakuntansa kirkolle tekemään kallisarvoisen lahjoituksen: messukasukan, joka on tilattu tait. Toini Kalliolta.

Eräs henkilö, joka oli käynyt Konnunniemellä ja nähnyt sen kauniit korkeavaaraiset maisemat, oli sanonut, että juuri nuo taivaanrantaan kohoavat

vaarat olivat hänelle selvittäneet sen, miksi rajaseutujemme kansa kauttaaltaan niin syvästi rakastaa vapautta ja isänmaataan. Aivan varmaan ovat nuo vaarat Konnunniemen haltiaväellekin olleet kohottajina ja kannustajina heidän uhratessaan niin paljon aikaansa ja voimiaan suojeluskunta- ja lottatyölle, joiden tarkoituksena on pysyttää isänmaassamme rauha ja säilyttää sen vapaus.

**Emäntä ja isäntä Vatanen perheen kesken
40-vuotishääpäivänään**

TULOSSA!

Anni Lankisen Muistelukset -kirja

Anni Lankinen o.s. Vatanen syntyi Konnunniemen Tuupalassa vuonna 1898 ja on Ukko-Pekan tytär. Vuonna 1972 Anni kirjoitti monikymmensivuiset muistelmat, jotka pojanpoika Juho-Pekka Lankinen taittaa nyt kuvineen kirjamuotoon. Kirja on kovakantinen ja noin 80 -sivuinen.

Tuupovaara - Seura ry ja Vatasten sukuseura ry ovat päättäneet yhdistää voimansa, että nämä paikkakunnan ja Tuupovaaran Vatasten historiaa sisältävät muistelukset saadaan julkaistua.

Kirjatyöryhmä uskoo, että kirja saadaan myyntiin Tuupovaarassa järjestettävään Vatasten sukujuhlaan 4.8.2012.

Kokouskutsu

Vatasten sukuseura ry

Vuosikokous pidetään lauantaina 4.8.2012
klo 12.00 alkavan sukujuhlan jälkeen
Tuupovaaran liikuntahallilla,
Kankaalantie 6, 82730 Tuupovaara

Tervetuloa läheltä ja kaukaa!

Hallitus

Ei elämäntaitoa voi opettaa,
se on opeteltava itse
hitaina, hitaina vuosina,
ja kun jotain luulet oppineesi,
vuodet käyvät lentämään.
Kai se on niin tarkoitettu:
juuri kun vieras alkaa viihtyä,
tulee hyvästelyn aika.

Helena Anhava

Sukujuhla ja vuosikokous lauantaina 4.8.2012 Tuupovaaran liikuntahallilla, Kankaalantie 6

Juhlat alkavat klo 12.00

Ruokailu ennen juhlan alkua.

Alustava ohjelma:

- juhlapuhe
- paikallisia musiikkiesityksiä
- vanhojen asuinpaikkojen esittely
- katsaus sukututkimukseen
- Vuosikokous

Ilmoittautumiset 1.7. – 15.7.2012 sihteeri Aino Kurviselle puh. 050 3439747
tai a.k.kurvinen@gmail.com

Osallistumismaksu 30,00 €/henkilö (sisältää mm. lounaan ja iltapäiväkahvit)
sukuseuran tilille 504707-236148, IBAN FI19 5047 0720 0361 48
tai paikan päällä. 4 - 12 vuotiaat puoleen hintaan ja alle 4 vuotiaat ilmaiseksi

Tarkennuksia myöhemmin kotisivuilla: www.vataset.org

Lämpimästi tervetuloa – Tuupovaarassa tavataan ja halataan!

Yhteystiedot

Vatasten sukuseuran
puheenjohtaja:
Kyösti Vatanen
Kehtovaarantie 157
82170 Uskali
puh 0500 234815
vatanenk@gmail.com

Sukututkimus ja sukuseuran
varapuheenjohtaja:
Jukka Hirvonen
Rautionkatu 21 C 19
55910 Imatra
puh 050 4636710
jukka.hirvonen@pp7.inet.fi

Sihteeri:
Aino Kurvinen
Rautakiskonkuja 5 D 43
02650 Espoo
puh 050 3439747
a.k.kurvinen@gmail.com

Hallituksen jäsenet:
Tarja Hukka
Riihiniementie 8 a
82430 Puhos
puh 050 5407597
tarja.hukka@hotmail.com

Liisa Koponen
Pekkalankatu 28
83500 Outokumpu
puh 040 5459472
liisa.koponen@telemail.fi

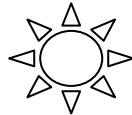
Leo Vatanen
Mäntytie 3 As 5
00270 Helsinki
puh 0400 701384
leo.vatanen@kolumbus.fi

Pekka K. Vatanen
Huosiovaarantie 71
82730 Tuupovaara
puh 045 3231883
pekka.k.vatanen@viestilinja.fi

Reijo Vatanen
Huvilatie 10
40200 Jyväskylä
puh 040 5166784
rvnen@hotmail.com

Maija Väänänen
Sopentie 197
82600 Tohmajärvi
puh 050 5307613
maivaana@suomi24.fi

Sukututkimus:
Anja Saura
Mäntytie 21 B 19
00270 Helsinki
puh 040 7313719
anja.saura@gmail.com

METSÄN- OMISTAJAT HUOMIO!

**Ostamme jatkuvasti hakerankaa
Tuupovaarasta ja lähialueilta
kilpailukykyiseen hintaan!**

**Lisätiedot: Teijo Kekkonen
puh. 0500-138 582**

**TUUPOVAARAN
ENERGIAOSUUSKUNTA**

Iso summa sijoitettavana?

Kun haluat pääomasi olevan turvassa, mutta tuottavan silti, kannattaa harkita pääomaturvattua sijoittamista. Valitse omiin tarpeisiisi sopivin vaihtoehto. Eri mahdollisuuksista kerrotaan osoitteessa op.fi/talteen

Yhdessä hyvä tulee.

TUUPOVAARAN
Osuuspankki

Sukuseuran omia kauniita Logo -postikortteja vielä jäljellä

Voit tilata kortteja sihteeriltä hintaan 0,50 € / kpl + postikulut. Laitathan selkeästi yhteystietosi, että kortit ja lasku tulevat perille.

Kaurakosken myllyn pihapiiriin kuuluva aitta

Tuupovaaran kirkko sisältä

Kuvat: Aino Kurvinen

Pekka K:lle 14.1.2012

Kirj. Kyösti Vatanen

1. Halusin Pekka tehdä pienen riimin Sulle, vaikka et ole ollut kovin pitkään tuttu mulle. Epäröin tämän tekoa minä melko pitkään, kun taustasi ei olleet tutut mulle mitkään.
2. Eilen kuitenkin viimein päätöksen tein, sormeni koneen näppäimille sitten vein. Yrittäen sanoja riimin muotoon laittaa, sanat oikeaan järjestykseen siinä taittaa.
3. Me kyllä ihan samaa Vatas-sukua ollaan, vaikka eri pitäjistä juhlaan tähän tullaan. Olin kyllä Pekka Vatasista paljon kuullut, en tuntenut, vain kovin kaukaisiksi luullut.
4. Sukuseuran kautta tutuksi me tulimme, kun sitä perustamassa kumpikin olimme. Seuran talous on varmasti meillä vakaa, sen Pekka kyllä taloudenhoitajana takaa.
5. Kun tässä vasta postin laatikosta hain, tietoiskun hyvän silloin lehdestä sain. Miten ihmeen monessa mukana mies. sen lehti kertoa minulle selvästi ties.
6. Miten mies voi niin rauhallinen olla, noiden hommien kanssa toimeen tulla. Ehkä kotoa tähän selitys voisi löytyä, siellä hyvä vaimo ja elämä olla täytyy.
7. Heidän taloan olen ihailut usein tieltä, kerran olen nähnyt talon sisältä sieltä. Kaunis ja viihtyisä koti on kyllä heillä, ei niin kauniiseen olisi silmää kyllä meillä.
8. On se hyvä, että isä kirjeet perille kantoi, ne pojalleen luettavaksi aina hän antoi. Heidän kotonaan kyllä hyvin vielä huomaa, on siellä lämpöä, kai kirjeiden sinne tuomaa.
9. Sitä minä Pekassa ihmettelen paljon kyllä, ei samaan pojat puoletkaan koskaan yllä. Miten nuorekas hän voi edelleen olla, ja kuitenkin viisikymppiseksi jo tulla.
10. Siitä on hyvin tyytyväinen tämä mies, hyvää työtä sukuseuralle Pekka kyllä ties. Hommat on hanskassa hyvin aina hällä, paljon paremmin kuin miehellä nyt täällä.
11. Sukuseuran toiveen nyt tässä Sinä saat, toivottavasti pitkään seuralle aikaa jaat. Kiitosta ei varmaan muisteta Sinulle antaa, eikä muutakaan muistamista Sinulle kantaa.
12. Minä toivotan Sinulle jatkuon paljon hyvää, myös kaikkea sitä mikä Sinulle on pyhää. Täyttä elämää edelleen elämä tuokoon, kaikkea hyvää Sinulle ja perheellesi suokoon.

Kyösti, vierellään Marjatta, esittämässä onnitteluriimiä päiväsankarille ja Pekka K. kuuntelulla